

Datum: 19.09.2023.

Broj: 02-06-1049

TI BIH PORUČIO NARODNIM POSLANICIMA: NE DOZVOLITE DISKRIMINACIJU I KRŠENJE USTAVA, ODBACITE NACRT ZAKONA O NEPROFITNIM ORGANIZACIJAMA

Banja Luka, 19. septembar 2023. godine – Transparency International u Bosni i Hercegovini (TI BiH) uputio je svim klubovima poslanika u Narodnoj skupštini Republike Srpske **komentare na Nacrt Zakona o posebnom registru i javnosti rada neprofitnih organizacija** koji je, na prijedlog Ministarstva pravde Republike Srpske, uvršten u dnevni red Pete redovne sjednice zakazane za 26.09.2023. godine.

Prijedlog da se posebno reguliše rad samo jednog broja neprofitnih organizacija, osim što je diskriminatoran, **nije u skladu** sa Evropskom konvencijom o osnovnim ljudskim pravima i slobodama, Ustavom Republike Srpske i Bosne i Hercegovine, te zakonima o udruženjima i fondacijama i poreskom postupku Republike Srpske.

Zabrane pojedinih aktivnosti, kao što su zagovaranje za unapređenje zakona i javnih politika, uvođenje dodatne obaveze označavanja materijala koje su rezultat rada ovih organizacija, te posebnih registara, uz korišćenje sintagmi kao što su „agenti stranog uticaja“, osim što su u svojoj prirodi nedemokratska su **pravno diskutabilna**, a suštinski nedovoljno jasna i neprecizno definisana, čime se stvara mogućnost stigmatizacije i zloupotrebe prilikom primjene. Takva rješenja imaju potencijal da stvore dodatni pritisak na slobodu govora, te služe kao uvod u otvorenu cenzuru i povod za **zabranu rada nezavisnih organizacija**, ali i slobodnih medija.

Nacrtom se takođe predviđaju postupci i mehanizmi koji su već definisani postojećim zakonima, kao što je uvođenje posebnog registra iako su oni već uspostavljeni, dok se finansijski izvještaji o radu podnose APIF-u jednom godišnje te su dostupni kako Poreskoj upravi tako i široj javnosti u Republici Srpskoj. Udruženja su već sada obavezna izvještavati nadležne organe, te se i prema važećim zakonima mogu podvrgnuti finansijskim i inspeksijskim kontrolama.

U tom kontekstu i obrazloženje svrhe donošenja ovog zakona nema nikakvo utemeljenje i navodi na zaključak da je cilj i svrha ovog zakona dodatno opterećenje rada udruženja, smanjenje prostora za rad, slobode govora, okupljanja i udruživanja, te **sužavanje prostora za kritiku rada javne vlasti**.

Izdvajanje organizacija koje se finansiraju iz inostranih izvora, uz propisivanje dodatnih ograničenja i sistema kontrole, vodi kršenju člana 14. Evropske konvencije, kao i Ustava BiH, kojima se garantuje uživanje prava i sloboda bez diskriminacije i omogućavanje zaštite i stvaranja uslova za jednako postupanje, zbog čega se ovakav Nacrt može posmatrati kao ne kao sredstvo poboljšanja ili dodatnog uređivanja oblasti rada civilnog društva, već kao namjeru vlasti u Republici Srpskoj da ograniče rad organizacijama koje kritikuju njihov rad.

U konačnici, predloženi Nacrt zakona ne sadrži odredbe o djelotvornim pravnim lijekovima, već u slučaju povrede odredbi zakona propisuje da se odmah zahtijeva zabrana obavljanja i rada. Zabrana rada i raspuštanje kao mjere koje se poduzimaju kod manjih prekršaja, ali i druge odredbe iz ovog Nacrta, nisu predviđene za druge pravne subjekte i organizacije, kao što su organizacije koje dobijaju sredstva iz budžeta Vlade RS i jedinica lokalne samouprave, a koje su nerijetko usko povezane sa političkim strankama i njihovim funkcionerima, koji na taj način izvlače novac iz budžeta.

Ta činjenica, kao i nedorečenosti i mnoge manjkavosti ovog zakona nedvosmisleno ukazuju na diskriminatorску prirodu ovog Nacrta i stvarnu namjeru ovog zakona: poslati jasnu poruku građanima da su udruženja građana neprijatelji i konačno rješenje višegodišnjih težnji vlasti u Republici Srpskoj da se kritika **na sve načine uguši**, pa čak i metodama svojstvenim totalitarnim režimima.

S obzirom na brojne primjedbe date na Nacrt ovog Zakona kao i neusaglašenost sa važećim zakonima i Ustavom Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, međunarodnim konvencijama i preporukama relevantnih međunarodnih organizacija i tijela, te činjenicu da je ova oblast već regulisana Zakonom o udruženjima i fondacijama Republike Srpske, TI BiH poziva narodne poslanike da **detaljno analiziraju dostavljene komentare te ovakav tekst Nacrta odbace**.